

NÚMERO
SOLT
15 Cèntims

SETMANARI POPULAR INDEPENDENT

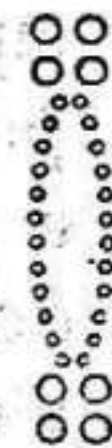
Palamós 16 de Febrer de 1929.

ANY III

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Palamós, trimestre	2'00	ptes.
Fora, trimestre	2'25	id.
Estranger, un any	15'00	id.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

MAURI I VILAR, 2. SÈG.JN.

Anuncis, comunicats i reclams a preus segons tarifa.
Pagaments a la bestreta.

Per amor a la terra

LA VALL DELS MOLINS I ROMANYÀ

Si desde Palamós tombem l'esguard vers la plana de Calonge, observarem que les serres que la limiten a mitjorn i a ponent (Vilars i Mont) semblen encaixar-se i formar, amb la ben perfilada de Romanyà, un badiu com si fos una immensa copa, doncs bé, en el fons d'aquesta copa, en aquest badiu, hi trobareu la xamosa vall dels Molins, així dita per portar aquest nom algunes de les masies que hi són escampades.

La formosor de la vall, vé de quelcom fetiller que es copça en el blau del cel, en el miralleig de les aigües, en la verdor dels herbats, en la majestuosa quietud que arreu domina. Aquí, la riera salta i escumeja per entre les roques; més amunt, sembla aturar-se, coqueta, per ésser admirada i festejada pels verns i matolls que s'emmirallen en el seu cristall puríssim; allà, s'está mansoiament ajassada com si li dolgués deixar enrera els margens esmaltats, i ençà, corre per entre còdols i arenes fines i besa les arrels de joncs i d'esbarzers. I el camí, fidel companyó d'ella, tan prompte s'hi confon, com va al seu costat, com puja dalt del marge per a contemplar-la, com corre a cercar la frescor de les seves besades.

Si ara el bosc us fraga els costats i us regala l'olfat i us atormenta la vista, més enllà hi ha el senderó, monstruosa serp negrenca, fressant son passatge per

entre el verd herbei i us faran dolça i agradable companyia els plans conreuats, recoberts de metàlics tons esmeragdins.

Siga quina siga la temporada de la visita i el vostre daler, jo us asseguro que hi trobareu un encís adient al vostre estat. A l'hivern, quan la rosada ha cobert les plantes de mirífiques gotes o la gebrada transforma tota cosa cobrint-la amb la blancor pura i radiant, i l'airet fi, sembla clavar en vostre pell desabrigada, finíssimes i agudes arestes, els vostres ulls no és cansaran de contemplar el sens nombre de tonalitats contrastants i trobareu una certa complaença en ovirar els mitjos tons i opacitats que arreu s'esfumen.

En primavera, quan els arbres s'omplen de fulles esmaltades i els margens ofrenen les seves flors i els ocells xerroteijen, salten i s'empaiten, invadeix al vostre esprit una ingenuitat, que us farà somriure amb la placidesa d'un infant i d'esma, les vostres mans arrencaran les rústegues flors i els vostres oïts s'agradaran dels tons dels ocells i els vostres ulls voldran amarar-se del brill que ostenta tota cosa nova i en la vostra pensa hi seran evocats pretérits temps. En l'estiu, quan apar que tota la natura está atuída per l'ardencia solar i la xardor imponent fa rullar la suor pel vostre rostre i l'aire es calmós i les fulles no brunzen i els ocells estan amagats, us sentireu invadits pel record de visions paganes, si en vostre intel·lecte hi té hostatje quelcom de les mitologies antigues, imaginant-vos que en el repós de l'umbria, nimfes i sátirs deuen tenir en aquelles recolzades i en aquelles

pregoneses les seves coves guarnides de molsa; i si no, el dringar d'unes esquelles farà palesa la existència de la gentil pastoreta i una rústega cabana mostrarà la existència del bosquerol, pessigollat per luxurioses voluptats; i en la tardor, quan tota cosa s'auriola amb una coloració rogenca i cauen dels arbres, com en un plor misteriós i dolorit, les fulles eixerreïdes, enclofant-se en el verd dels prats i margens, o surant per sobre l'aigua osecrint son brill, per a enfonsar-se i restar dipositades en el sol, posant en ell una catifa d'un negre brut repugnant, la vostra ment començarà el misteri de la vida, i els vostres ulls s'ompliran d'aquella llangor que tota cosa respira, després de passar els moments de màxima ostentació.

Perquè al recórrer la vall, amics, hi trobareu colors, perfums i quimeres, ja que tot ella no es res més que aixó, i a mesura que els vostres pulmons s'ompliran d'aire sanítós, farà florida en vostre esprit una serenitat confortadora. A mig aire de la vall, trobareu la font del Molí Cremat, gairebé en front mateix de la casa, que us regalarà amb el frescal de la seva aigua, tinguda com de les mes bones i els encontorns d'ella, un jardí herbei i uns alturosos plátans i sobreexint, com unes columnes holoústiques, uns arbres blancs, quin ramatge semblen dotzenes de braços afanyosos de copiar la llum i les boires i que tenen el daler de mirar el més enllà per sobre les carenes.

Els dos aspectes de la vall, corredor tapiçat o zafata cisellada, es renoven a cada moment i fa que les visuals siguen sempre interessats, doncs fan endevinar les belleses amagades en els sols laterals o bé l'esponerositat dels últims recons, tal com els del Mas Artigues i Rosselló; per fi, arribeu a l'extrem, just en una bifurcació d'on naixen dos sotallades: la del Mas Grau i ca'n Cases a la dreta, quin terme és a la collada de can Llac, i la de ca'n Riera, al front, quin terme és dalt mateix de Romanyá. Seguim aquesta darrera, i un cop passada la masia dita, travessarem per últim cop el torrent i pocs passos més amunt, en un petit revolt, el camí sembla dir adéu al seu bon companyó, i comença a zig-zaguejar per les vessants, per a guanyar les collades anteriors a la carena.

En aquest revolt (d'on arrenca un camí particular seguint el torrent que ens portaria també a lloc gens mancat per cert de gaies perspectives) es fa indispensable un descans, doncs des de Calonge portem ja una bona hora i mitja de marxa, i és confortable passar uns moments dedicats al comentari, o a fer pa i trago, si es va preparat. I amunt amb dalit prudent, anem deixant enrera ca'n Migranya i ca'n Pujol; les turona-

des veïnes semblen empètitir-se; els horitzons es tornen més amples; la llum més radiant i clara. Hem deixat ja a l'esquerra a ca'n Bieló amb son xiprer decoratiu i en un últim cop de coll ens posem davant de la carena, aparaguent en ella, un senzill campanaret i rústegues teulades, patinades pel temps i per la llum amb suavíssims colors. Just aquí, a mà esquerra, un petit senderó, per entre brucs i gatoses us porta bosc endins fins al «dólmen», conegut per la «Cova d'en Daina», que, mal no siga més que per curiositat visitareu, a ben segur que davant les ruïnes de la primitiva construcció, sentireu una admirativa impressió al contemplar les feixugues llosanes i pilars que les sustenten, i un record pietós evocarà en vosaltres la presència dels homes de passats milenis; i si la vostra erudició es prou forta, o les pedres prou suggestives, donareu uns passos a son voltant per a trobar la seva forma, ben definida per cert, i fareu càlculs sobre el pes de les pedres i l'esforç que el seu transport representa. Ja ho hem vist, i refent el camí anterior, passeu davant del cementiri modern del llogaret i dominem l'hermós prat de'n Gúitó, a l'esquerra, tacat per rengles de pollanques, prims i drets i si voleu, podeu anar a la font que en ell hi naix; a la dreta, una imponent pineda que dona goig.

ALBERT VILA

(acabarà)

Nit de temporal a Palamós

Erem a mitjants de Novembre. Després d'un seguit de dies grisos i plujosos, el llevat s'havia desfermat i feia sentir la veu ronca de la mar quan està rabiosa, que impressiona als qui l'escoben per primera vegada i que no deixa d'impressionar també als que l'han oïda tota la vida.

Aquesta veu, quan era més eloqüent era a la nit, quan el vent càlid i humit fuetjava les teulades de les cases, com una gran au nocturna enfollida, que a cops de les seves ales monstruoses volgués disseminar les cases de la vila.

A aquesta hora, quan la llum rogenca i indecisa de les bombetes, il·luminava escassament les parets humides de les cases, vaig sortir a voltar pels carrers deserts i plens de basses i de fang.

La vila de Palamós està voltada pel mar per quasi tots els seus costats. Al de llevat hi ha la part alta i rocosa i al de ponent hi ha la part baixa i sorrenca i el port.

Voltant per aquells carrers dels que suara parlava vaig arribar a la placeta del Padró, que ve a ésser una mena de mirador per on la vila, arrepenjant-se a la rústega balconada de pedra, que formen els roquissers s'aboca cap a llevant.

La mar udolava i de la seva negror en pujava, acompanyant el seu udol un ruixim enganxós i salabrós. Semblava com si a sota la placeta del Padró s'hi lliurés una gran batalla, amb els espetecs dels cops de mar que al petar amb les roques llises s'escabellen com un brollador fantàstic, i l'ahuc de l'aigua a l'entrar per les reganyes.

De la placeta i per un camí que a un costat té els horts dels darreres de les cases i a l'altre un penya-segat que es perd en la negror de la nit, vaig traslladar-me al Cementiri Vell que de cara a mar i exposat a totes les intempèries veu passar els anys per damunt de les seves parets torrades amb indiferència.

Un xic enfora, a l'indret del Cementiri Vell, hi han els esculls de La Ral. En la canal que hi ha entre aquests esculls i la terra la corrent s'hi arremolina de tal manera que més que altra cosa és un bullidor. Vist de dia l'aigua hi té un color verd i blanc de sal brut de fang, barrejats, però a la nit, que els esculls es parden en un misteri de l'ombra, i per tant no pot copsar-se el traspals de l'aigua, i una mica per la proximitat del Cementiri, la remor que ve de la mar — és on ronca més la mar — fa posar una mica de pell de gallina.

Seguint pel mateix caminet i voltant sempre a vora els penyals batuts per la llevantada, vaig anar fins a la punta de La Farola.

En els intervals que el reflector del far estava encès, podia veure la lluita que sostenia amb l'oaatge La Galera; una roca que sembla una galera naufragada i que és la part de la punta de la farola que s'endinsa més al mar.

La mar escumejant de ràbia es llençava a l'abordatge de la nau encallada, però els seus flancs petrificats eren incommovibles a les escumes de la mar, la qual al retirar-se, per a prendre nova embranzida, deixava la roca mullada i coberta de petites cascates d'escuma que brillaven amb lluïssors de diamant a l'ésser ferides per la llum blanca del far.

A dins el port, per arredossat que sigui, hi havia trágol. Les embarcacions voltaven el morro del moll i les que no podien estar-hi amarrades, i havien d'estar fondejades al mig de la badia, hi allargaven els seus caps que s'arrapaven com tentacles als pilons i anelles del mur del moll.

La ressaga fuetjava els costats de les naus i el vent arpejava llur cordam. Les mercaderies embarcades

gemegaven a cada moviment de les embarcacions. Les cadenes de les àncores feien un soroll d'esclavatge i presiri...

I sense saber d'on venien, veierem tres llums — blanc, verd i roig — que corrien a l'esbogerrada, junyits a un gros blancall; es sentí, entre el soroll infernal de la tempesta el so d'una campana, que es perdia enllà de la nit, i de sobte el retruc d'una forta envestida, sorolls de fustes que s'esberlaven, crits xiulets en demanda d'assistència.

Unes embarcacions de salvament s'allunyaren de vora el moll empeses per uns remos que manejaven destrament els braços d'uns forçuts mariners.

Aquells llumets junyits a un gros blancall, seguien la seva cursa folia fins a quedar encallats a la platja.

Correguérem a la platja a veure ço que havia passat. Un pailebot de tres pals que no podent capejar el temporal es decidí a anar a embarrancar a la platja palamosina, ben ampla i sense esculls, però en la seva cursa envestí una goleta, que estava fondejada i li esfondrà la proa.

Amb aquest pailebot foren tres els vaixells que en aquell temporal embarrancaren a la platja.

F. JUANALS I DAGAS

(Del Butlletí del «C. Excursionista» de Barcelona)

Monografia històrica
de la
Vila de Palamós
i encontorns

per
Mossén Félix Paradedda i Robert

XI

Arribada de Sobirans i homes eminents al port de la vila.

Tallaren el cap a un crucifix i li calaren foc pels peus; cremaren l'imatge de la Mare de Déu, varen emportar-se'n les campanes de l'església, cremaren la capella de la Mare de Déu de Gràcia i se'n emportaren les campanes; varen cremar l'església de Sant Joan fins la torra de mossén Ribas i feren coses tals en aquests llocs que amb lletres no es pot escriure. Se'n emportaren també una barca grossa de mossén Parot, de Calella, i una galera del Emperador nomenada «La Bribona», i fet aquest mal per tot el dilluns estigueren allí fins la mitja nit en que se n'anaren.

El dimarts la nostra gent anà a Palamós, i d'allí trobarem molta gent morta entre els quals hi havia

Miquel Valentí, mercader, Grau Balle, notari, Pere i Antoni Valentí i molts altres, tots cremats. Entre ells n'hi havia un «anestat en un ast» torrat com per ésser menjat. Els llibres de l'església i altres escriptures nadaven en el mar i tan gran ruïna i destrucció feren que sols de recordar-la va vessar llàgrimes de sang. Dites galeres de l'exèrcit turc es traslladaren a l'illa de Mallorca.»

En l'arxiu municipal existeixen dos documents més, ambdós en pergami, amb menys detalls però amb major demostració de l'immensitat d'aquell desastre. Un d'ells és un conveni de la vila amb llurs creditors atorgat el 24 de juny de 1544, el qual deia que atenguent a la ruïna causada pels turcs en el mes d'octubre anterior, res podrien cobrar els creditors mentres que aquella no fos reedificada.

¿Per què fuges de mi?

¿Per què, tos ulls, al mirar-te els meus, qui cerquen trobar-te tot seguit fugen de mi?

¿No saps que són com un far que en nit de tempesta en mar il·luminen mon cam?

¿Perquè doncs vols sepultar-me en la nit fosca i amarga veient fallida ma il·lusió?

¿Es odi o és timidesa?
¿és aversió o és tendresa,
ço que demostra ta acció?

No ho sé i ho vull esbrinar;
perquè val més que dubtar
i fenir eixa recança,
sapiguer crua veritat
què és el no ésser estimat
perdent de cop l'esperança.

Tan sols per una vegada
esguarda'm joh ma estimada!
un instant ans de mori,
no vull anar al fossar
sens sapiguer ton mirar
perquè fugia de mi.

C. C. P.

Noticiari

Els dies de Carnaval han transcorregut sense que als carrers de la vila hi hagués gaire animació. La cerca-vila del segon dia fou bastant animada. En les sardanes de plaça de la tarda hi hagué poca animació.

El segon dia a la tarda hom assaltava els trens per anar a Palafrugell a veure la «rua» que defraudá a la majoria dels visitants. Calcular en dos mil els palamosins que es traslladaren a la vila veïna, no creiem que sigui gens exagerat.

Aquí, com arreu, el fred fa de les seves. Des del dimarts fins el dijous es feu sentir ben intensament privant que el dimecres de Cendre hom pogués aplegar-se a la platja de La Fosca com els altres anys.

Seguint la costum d'anys anteriors a la sala de ball del Port, el dimecres darrer a comptes de serpentes i confetti alguns divertits s'entretenien a tirar altres projectils tals com arroç i fideus, besses, cigrons, faves, caramels, garrofa i fins farina.

Els balls celebrats aquests dies de Carnaval al Casino «El Port», «Centre R. Federal» i l'«Unió» foren molt animats; en el d'aquest darrer fou obligatori el disfraq l'últim dia havent-hi gran xibarri. Al Centre Federal un ple a vessar tots tres dies amb poques comparses, però; i al Casino «El Port» el primer dia es baté el record de concurrència en el ball del mateix; essent de remarcar les comparses formades per les belles i distingides senyoretas Paquita Recasens, M.ª Teresa Gubert, Victoria Pallí, Carmen Palet i Pepeta Gou, de modistes parisenques i la de dames turques formada per Esperança Humet, Esther Martínez, Pilar Banyeres, Quima Martínez i alguna més que sentim no recordar en aquest moment.

Tintoreria "LOS MIL COLORES"

ANTONI GÜELL

Tenyits i rentats de tota classe de trajos i vestits i els seus similars.

Dols i altres serveis a les sis hores.

DESPATXOS:

Sabateries Velles, 8 i Progiés 31 — GIRONA

Passeig Castelar, 9 — PALAMOS

TALLERS: Pcdret, 7 — GIRONA

Ferruqueria

per a

SENYORES

Manicura

L. PUIG

C. de la Roda - PALANCS

Si vostè s'aprecia

de tenir una exagerada pulcritut en la seva roba interior, sabrà que això s'aconsegueix rentant-la amb

SABÓ CHAMBO

F. GARRIGA
Via Layetana 17.
BARCELONA

No embruta
No engrassa
No fenyeix

Torna als cabells blancs el seu color natural sense tenir-los.

Informarà
L. PUIG

(BARBERIA)

S. Plaja Villena

Centre General de Suscripcions

Venda i subscripció a tota mena de periòdics i revistes nacionals i estrangeres.

Corresponsal de les principals editorials de Barcelona i Madrid.

Royal Sport Bar

Cervantes, 38 i 40

Begudes de marca - Servei acurat - Lloc de reunió dels aimants dels sports

MARIA ARTIACH...

Entre las perlas que hacen resaltar la hermosura de la mujer, pocas, generalmente, son verdaderas.

¿Cuál es la verdadera, la auténtica Galleta María?

Una galleta María, para ser buena, sólo ha de contener:

mantequilla riquísima

harina de primera calidad

leche pura sin desnatar

azúcar refinado superior

Y su tueste debe ser perfecto

Estos son los componentes de la Galleta María ARTIACH, ricamente tostada

PIDA VD. SIEMPRE GALLETAS
MARIA

Artiach

MARIA ARTIACH